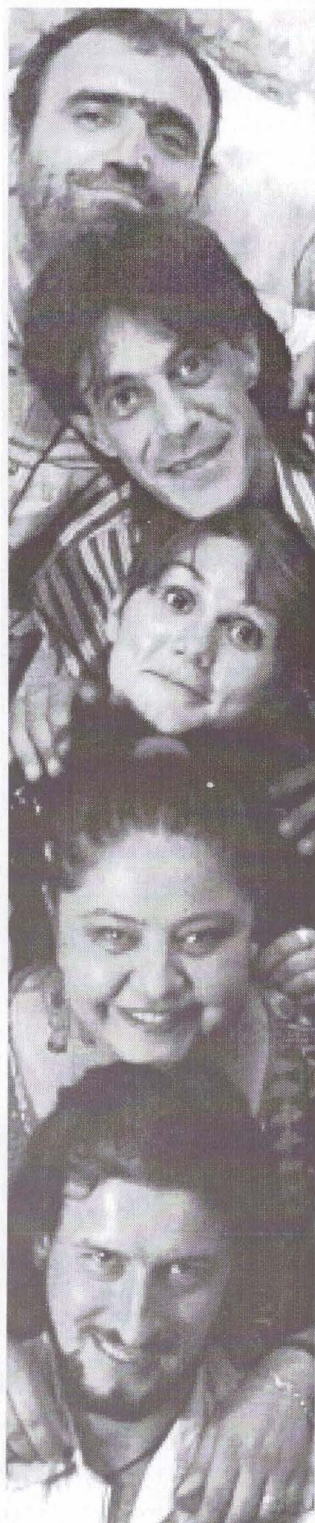

Andreea DUMITRU

Avancronica unei premiere româno-catalane

Arșița verii, care face ca instituțiile teatrale să picotească, iar publicul lor să migreze spre *loisir-uri* mai costisitoare (nimeni nu dă bani grei pe întrebări și dileme, realitatea i le servește oricum din plin), pare mai prielnică lucrului pe proiecte, care presupune un plus de mobilitate și un alt tip de angajament față de profesie: oferta vine în întâmpinarea cererii și, la nevoie, își creează chiar target-ul. Este și cazul proiectului-pilot dintr-un program cultural mai amplu, numit ***Două extreme de latinitate – continuitate culturală și vecinătate lingvistică între catalană și română***, parteneriat între UNITER și Universitatea din Alicante, ținând de Comunitatea Autonomă Valenciană, în care se vorbește idiomul atât de asemănător românei, totodată limba de expresie a unei excepționale culturi. Totul a pornit de la constatarea acestui aer de familiaritate lingvistică, în urma recitalului de poezie oferit de Ion Caramitru studenților alicantini, în 2000 – „Anul Eminescu”. Invitația a fost repetată în această primăvară de rectorul Salvador Ordoñez și prorectorul José Carlos Rovira, iar succesul noului recital, pe versuri de Marin Sorescu, a condus la semnarea unui acord cultural între cele două instituții. În spatele acestor acțiuni, s-a aflat de fiecare dată nostalgia, dar și energia Cătălinei Iliescu, româncă de origine, profesoară de filologie engleză la Facultatea de Litere a Universității de pe țărmul Mediteranei și coordonatoare a proiectului din partea spaniolă.

Un spectacol de teatru pornind de la textele unor importanți autori contemporani din cele două țări era miza proiectului de lansare al acestei colaborări de durată. Preferințele s-au oprit la Matei Vișniec și Sergi Belbel, care, în ciuda notorietății, nu fuseseră încă jucați în catalană și, respectiv, în românește. Piesa *Paparazzi sau Cronica unui răsărit de soare avortat* de Matei Vișniec, scrisă în '96, accesibilă în versiunea ei românească pe www.liternet.ro, a fost tradusă din franceză în catalană de studenții de

la masteratul în traducere al secției de filologie catalană, sub îndrumarea profesorului Vicent Martínez. Cătălina Iliescu și Delia Prodan (absolventă a Facultății de Limbi și Literaturi străine din București, doctorandă în filologie catalană la Universitatea din Alicante) au tradus „Minim.mal Show”, piesa lui Sergi Belbel aleasă pentru acest proiect. Autorul este, la 40 de ani, un nume de referință al teatrului catalan, actor, regizor, scenarist de cinema și televiziune, profesor la Institutul de Teatru din Barcelona. Dintre textele sale, traduse în franceză, engleză, rusă, portugheză, germană, *Después de la lluvia* („După ploaie”) rămâne cel mai cunoscut.

Din „distribuția” spectacolului *Paparazzi...* și-au dorit să facă parte: Anca Constantin, studentă în ultimul an la clasa profesorului Florin Zamfirescu (UNATC este, de altfel, parteneră în acest proiect), coordonatoare a micii trupe românești, datorită experienței în domeniul strategiilor de promovare culturală; actrița Mirela Nicolau, cu un bagaj profesional mai „greu”, spre beneficiul spectacolului; Ionuț Kivu, absolvent al UNATC, colaborator al Teatrului Odeon; Gabriel Gheorghe, încă student al lui Adrian Pinteă, deja prezent pe scena profesionistă, la „Bulandra”; Bogdan Cioabă, regizor cu apetență pentru lucrul în echipă și pentru dramaturgia lui Matei Vișniec. Se vor alătura grupului, spre final, Cristina Ciucu, semnând scenografia, și Florin Dumitru, ca autor al muzicii originale.

Personajele lui Sergi Belbel și-au găsit actorii printre studenții Universității din Alicante: Miguel Esteve García, Marina Torrecilla Lafuente, Carlos García de la Cuesta și Gloria Díez, îndrumați de regizorul Juanluis Mira. Trebuie spus că în orașul cu o populație de 300.000 de locuitori ce par să trăiască perpetuu sub zodia fiestei, după un calendar care include și festivaluri teatrale, nu există o școală de specialitate pentru artele spectacolului. În schimb, funcționează la nivelul Universității, de aproape două decenii, o Aulă de Teatru, bine echipată tehnic, cu o capacitate de 1200 de locuri, a cărei activitate se înscrie într-o rețea de festivaluri de teatru studentesc, având centre la Santiago de Compostela, Cadiz, Valencia, Saragosa, Granada. Regizorul Juanluis Mira spune că aici sunt preferate adaptările, traducerile noi, propunerile scenice în care muzica joacă un rol important, în ideea că opera marilor clasici mai trebuie „ștersă”, din când în când, de un strat de praf și plictis ca să trezească interesul tinerilor. Tocmai preocuparea pentru investigație, cercetare, experiment a salvat teatrul universitar spaniol din criza instalată o dată cu abandonarea rolului de contestație jucat în timpul dictaturii franchiste. Astăzi, comercialul pare să aibă câștig de cauză pe scenele spaniole, impulsivat de importul de musicaluri ca *Frumoasa și bestia*, *Chicago*, *Mizerabilii*, și de cultul pentru vedetele de televiziune, averse să obțină un succes egal în lumea teatrului. În Alicante, însă, unde gustul publicului, orientat spre repertoriul clasic, e servit de Teatro Principal și Teatro Arniches, două săli à l'italienne, subvenționate în mare parte de municipalitate, se organizează de ani buni Muestra de Teatro Español de Autores Contemporáneos, ceea ce face din micul port mediteranean un reper al noului teatru spaniol

Între 7 și 27 iulie, actorii spanioli au fost invitați să petreacă un stagiu de lucru la Memorialul Ipotești – Centrul Național de Studii „Mihai Eminescu”, un

loc pe care l-au considerat „ideal pentru a crea o atmosferă de lucru teatrală”. Echipa românilor li s-a alăturat pentru câteva zile, timp suficient pentru a constata că pot comunica perfect apelând la cunoștințele de catalană abia deprinse la cursurile intensive, create special pentru acest proiect, de profesorul Joan Llinas, originar din Palma de Mallorca.

„Turism prin cultură”? De ce nu? Ideea, în virtutea căreia Valentin Coșoreanu, directorul Centrului Național de Studii „Mihai Eminescu”, partener al proiectului, a reușit, preț de un deceniu, să salveze și să pună în valoare patrimoniul existent la Ipotești (într-o ambianță romantică și-a făcut loc noțiunea de confort al creației, grație dotărilor tehnologice de ultimă oră), a funcționat din plin și la Alicante, în etapa a doua a proiectului. Mai puțin previzibile au fost însă temperaturile neobișnuit de mari chiar și pentru climatul Costei Blanca, făcând aproape imperceptibilă briza Mediteranei. Alacant, cum îl numesc catalanii, e o destinație exotică, sedimentele succesive ale civilizațiilor străvechi, iberică, greacă, romană, și plajele fine întreținând forfota turistică. Muntele Benacantil, de pe țărmul mării, cu fortăreața Santa Barbara, esplanada Paseo de Gomiz, umbrită de palmieri, fac imposibil de uitat „orașul cu sute de lumini”, crescut pe ruinele anticului Lucentum. Undeva, ferită de tentațiile urbane, Universitatea din Alicante, înființată în 1545, inițial în Orihuela, din ordinul Vaticanului, își trăiește o nouă tinerețe în campusul ultramodern, combinație de spații naturale și clădiri imaginate de celebri arhitecți. Aici a fost găzduit, în luna august, stagiul de lucru al actorilor români. Energia molipsitoare a Cătălinei Iliescu a făcut să se termine mai curând vacanța universitară, în același interval desfășurându-se un alt proiect lansat la inițiativa sa, „Comunicare interculturală și integrarea minorităților”, cu participarea a nouă universități europene, printre care cele din București și Oradea.

Descinderi-fulger, organizate de Universitate, în împrejurimi faimoase ca Granada, Alhambra, Guadalest, Altea, Valencia au punctat programul strict de repetiții, la care fost încântați să asiste catalani get-beget, încântați să-și audă limba vorbită cu un accent curat și să surprindă fragmente dintr-o piesă ce le părea atât de interesantă. Proiectul în sine și prezența românilor a stârnit și curiozitatea mass-mediei, actorii și regizorul răspunzând reporterilor de la prestigiosul *El País*, dar și din presa și televiziunea locală.

În această conjunctură, invitațiile și promisiunile s-au legat mai ușor. Cele două producții, care vor fi finalizate până la mijlocul toamnei, au adeziunea rețelei de universități vorbitoare de catalană Xarxa „Joan Lluís Vives” (cu centre în Catalonia, Valencia, Castellon, Baleares) pentru a participa la Festivalul din Palma de Mallorca, între 3–7 noiembrie. Programul reprezentațiilor nu va ocoli, firește, Universitatea din Alicante, însă primele spectacole, susținute în *coupé*, vor avea loc în România, la sfârșitul lui octombrie, la Ipotești, la Botoșani, în cadrul „Zilelor Culturii Spaniole”. La Piatra Neamț, Iași și Suceava, dar și în cadrul Festivalului Național de Teatru de la București. Microstagiunea româno-catalană va fi completată de ateliere, seminarii despre traducerea de texte dramatice, precum și de întâlniri cu dramaturgii Matei Vișniec și Sergi Belbel.